

СТАНОВЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «АГРОБІЗНЕС» У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

І.М. ТЕРЕЩЕНКО, В.В. МУШЕНОК,

викладачі відділення з підготовки молодших спеціалістів ВП НУБіП
України «Ніжинський агротехнічний інститут»

У сучасному світі однією з найгостріших проблем залишається продовольча, хоча потенціал Землі цілком достатній для того, щоб забезпечити потенціальне харчування населення всієї планети.

Дана проблема полягає в тому, що виробництво й розподіл продовольства відбувається нерівномірно. У той час, як в індустріально розвинутих країнах

спостерігається надвиробництво продовольства, у багатьох країнах, що розвиваються, забезпечення населення продуктами харчування недостатнє.

Поняття «агробізнес» у світовій економічній науці виникло саме тоді, коли науковці-економісти комплексно почали вивчати проблему світового продовольчого забезпечення. Адже для того, щоб успішно вирішувати її, необхідно спочатку здійснити наукове осмислення галузі агробізнесу.

У загальному поняття бізнесу характеризується як низкою загальних рис, так і певними особливостями, що проявляються в різних сферах економіки. Однією з таких є аграрний сектор, сукупність економічних відносин у якому дістала назву "агробізнес".

Цей термін виник у першій половині 50-х років ХХ століття, коли на сторінках економічної преси почалося посилене обговорення питання про «агробізнес» та про так звану вертикальну інтеграцію.

Колишній заступник міністра сільського господарства США Дж. Х. Девіс на конференції з торгівлі у Бостоні в 1955 році дав таке визначення цього поняття: «Агробізнес означає загальну суму всіх операцій з виробництва і розподілу виробничих товарів для сільського господарства; виробничі операції на фермі; зберігання, переробку і розподіл сільськогосподарської продукції та товарів». Таким чином, поняття «агробізнес» тепер, по суті, охоплює функції, які включав термін «сільське господарство» 150 років тому. Це визначення було потім наведене у його книзі «Концепція агробізнесу», написаній у співавторстві з Голдбергом, яка вийшла у світ 1957 року.

У 1963 році Дж. Сакс опублікував у Англії книгу з питань агробізнесу, у якій дав таке його визначення: «Нині існують тісні взаємовідносини між сільським господарством, промисловістю щодо його постачання й тими галузями, які переробляють і реалізують сільськогосподарські продукти, що слово «агробізнес» увійшло в нашу мову, щоб підкреслити ці відносини».

У 1966 році у США видано брошуру «Агробізнес Середнього Заходу: його вплив на економіку країни й міжнародну торгівлю», у якій подається опис складових частин агробізнесу; «Сільське господарство у II половині ХХ ст. швидкими темпами стає більш взаємопов'язаним із іншими складовими економіки. Початкова концепція сільського господарства як виробництва на землі тепер поступається іншій, згідно з якою сільське господарство є сектором усієї економіки. Виникнення такої концепції сільського господарства виходить далеко за межі виробництва продовольства і волокна. Тепер воно має включати виробництво, переробку, виготовлення предметів для сільського господарства, торгівлі, використання й споживання. Операції кожного сектору й усієї системи вимагають високої технічної кваліфікації, потребують великої кількості людей і безпосередньо впливають на все економічне становище нашої країни. Агробізнес - це новий, більш узагальнюючий термін, який тепер вживається стосовно цієї нової і більш широкій концепції сільського господарства».

Разом з тим, слово «бізнес» означає економічну діяльність, що приносить доход або іншу вигоду. Особи, які виявляють ініціативну самостійність, спрямовану на отримання прибутку, називаються бізнесменами, або підприємцями.

Таким чином, можна визначити, що агробізнес являє собою форму підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки країни. Сюди входять підприємницька діяльність у виробництві засобів виробництва для сільського господарств (техніка, добрива, корми тощо); власне агровиробництво (вирощування рослин і розведення тварин); зберігання, переробка й торгівля як «сирою», так і переробленою продукцією. До агробізнесу належать також усі види діяльності з обслуговування сільського господарства (агросервіс, ринкова інфраструктура тощо). Практика показує доцільність поєднання декількох видів підприємницької діяльності в одній фірмі (наприклад, вирощування первинного виду сільськогосподарської сировини, її зберігання, переробка й торгівля готовою продукцією).

Досвід підприємницької діяльності в агробізнесі дозволяє виділити різні, але взаємопов'язані рівні його функціонування: перший – агробізнес у фермерських господарствах, кооперативах, агропромислових об'єднаннях, фірмах; другий – агробізнес у масштабі національної економіки країни; нарешті, третій – агробізнес у міжнародному масштабі.

У сучасному світі сформувалася міжнародна системи агробізнесу, яка являє собою багатфункціональний глобальний комплекс і в якому поєднується виробництво, зберігання, транспортування та реалізація продовольчої продукції у світовому масштабі. Економічні відносини в цьому комплексі формуються на основі міжнародного розподілу праці та глобалізації регіональних агропродовольчих ринків.